

Της Κυριακής Μπειόγλου

«Σύννεφα πάνω από την πόλη. Ταξιδεύω στα γαλανά νερά της Αίγινας, στα πεύκα στο Αγκίστρι. Πράσινα παραθυρόφυλλα περιμένουν να με υποδεχτούν, τζιτζίκια να μου τραγουδήσουν. Το καλοκαίρι πάντα η εσχάτη λύση. Το καλοκαίρι πάντα η έσχατη λύπη.»

Όλοι γνωρίζουμε τον Δημήτρη Καταλειφό ως έναν από τους πιο σπουδαίους ηθοποιούς με αμέτρητους ρόλους στο βιογραφικό του που μας προσέφεραν μεγάλες θεατρικές συγκινήσεις. Φέτος, μας συστήθηκε με μια άλλη ιδιότητα. Του συγγραφέα, ή μάλλον του ποιητή. Ηξέρα πως η ζωγραφική ήταν μια μεγάλη του αγάπη. Αλλά, φαίνεται πως ο εγκλεισμός έθεσε σε λειτουργία και άλλες πτυχές του. Στα εξήντα πέντε κείμενα ποιητικής πρόζας που περιλαμβάνονται σε ένα βιβλίο με τον τίτλο «Συμπληγάδες γενεθλίων» (Πατάκης), βουτάει βαθιά στη μνήμη και ανασύρει αναμνήσεις που συμπληρώνονται με σκέψεις μέσα στο ζοφερό παρόν της πανδημίας και του εγκλεισμού που ζήσαμε και ίσως ζήσουμε στο μέλλον.

«Αυτά τα κείμενα γράφτηκαν από τα τέλη Φεβρουαρίου έως τις 21 Μαΐου 2020, παραμονή των γενεθλίων μου (εξού και ο τίτλος). Τα περισσότερα μέσα στον εγκλεισμό λόγω της πανδημίας. Το θέατρο έκλεισε και, για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, βρέθηκα απέναντι στον εαυτό μου χωρίς άλλες υποχρεώσεις και δραστηριότητες. Μια επιθυμία να γράψω βρισκόταν εν υπνώσει και ξαφνικά ξύπνησε. Έτσι γεννήθηκαν αυτά τα κείμενα.»

Φαίνεται από το πρώτο κιόλας ποίημα πως ο Δ. Καταλειφός, απαλλαγμένος πια από τις συμβάσεις και τις κοινωνικές υποχρεώσεις της χαράς, ανοίγει γενναϊόωρα στον αναγνώστη ένα παράθυρο στον βαθύτερο εαυτό του:

«ΛΑΧΤΑΡΩ: *Ενα μέρος δίχως Χριστούγεννα, δίχως Πάσχα, δίχως εθνικές εορτές. Ενα απάνεμο, περικλειστο κρατίδιο. Πότε πότε θα επιτρέπεται η είσοδος μόνο σε γαλαζωπό σ' ανταύγειες από παιδικό ουρανό. Τιποτε άλλο.»*

Προχωρώντας στα επόμενα ποιήματα καταλαβαίνεις πως τα ποιήματά του είναι καλά δουλεμένα, με λιτή γλώσσα και σύντομες αναδρομές στην παιδική ηλικία, στην καθημερινότητα, στη σκηνή: «Εγώ πηγαίνω να τεθώ εκτός χρόνου, να φωτιστώ από φως τεχνητό και δραματικό.»

Η εσωτερικότητα της ποιήσής του, που διατρέχει ολόκληρη τη συλλογή και δίνει όλα τα επιμέρους στοιχεία της σε μια αδιαίρετη ποιητική δημιουργία, μας μιλά σιγανά, μονολογεί ψιθυρίζοντας,

Φωτ. ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΕΙΟΓΛΟΥ

«Κράτησε μόνο τη λευκή φανέλα της απλότητας»

Ο ρυθμός των λέξεων άλλοτε είναι ήσυχος και άλλοτε είναι καταϊσχυριστικός με βαθιά υπαρξιακά νοήματα. Με αυτογνωσία και ενσυναίσθηση, μας επιτρέπει να καταλάβουμε τον τρόπο που σκέφτεται αυτός ο ταλαντούχος ηθοποιός και διανοούμενος του θεάτρου.

Θα παραδεχτεί: «Γίοιος να μου το 'λεγε πως -εγώ, ο μονήρης άνθρωπος- είμαι ένα γνήσιο παιδί της φύσης, ένας εραστής των νησιών, ένας σύζυγος της θάλασσας, ένας αδελφός των θράνων. Φαίνεται πως κάτι κληρονόμησα από τον νησιώτη πατέρα μου, και τώρα αυτό το ωραίο σύννεφο απέναντι με καλεί να επιστρέψω.»

Να θυμίσουμε πως ο πατέρας του ήταν από τη Σέριφο.

Και σε άλλο ποίημα ανοίγει την αυλαία και μπαίνουμε στα «παρασκήνια»: «Το θέατρο είναι τόπος φαντασμάτων και ιδεών. Μετά έβαλα φόβο, ιδρώτα και χαρά. Μαζί κι ένα κοστούμι. Επειτα έρχονται οι άνθρωποι. Λόγια και σώματα επί σκηνής. Η πρώτη πράξη πάντα πιο σφιγμένη. Στη δεύτερη επιτέλους χαλαρώνει η κοιλιά, καλό σημάδι. Στην τρίτη συντελείται η ένωση. Χέρια συμπλέκονται να υποκληθούν με ιερό ναρκισισμό. Ζωή και θάνατος μέσα σε δυο ώρες. Οι

άνθρωποι φεύγουν, οι ήρωες ξεβάφονται και η αυλαία περιμένει κόκκινη. Να ξαναοίξει.»

Θυμάμαι πως κάποτε, σε αυτές τις σελίδες των «Νησιδων», ο αγαπημένος του φίλος Χρήστος Αγγελιάκος τον είχε ρωτήσει:

«ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΑΞΗ είναι αυτή που σε ντύνει με ένα νόημα που δεν είχες φανταστεί ή αυτή που σε αφηνίζει τελειώς γυμνό; Η τέχνη δεν έχει σκοπό να σε απογυμνώσει;»

Και εκείνος απάντησε:

«Ανακαλύπτοντας έναν ρόλο, στην ουσία αποκαλύπτεις τον εαυτό σου. Αρα με μια έννοια απογυμνώνεσαι. Αλλά αυτό δεν μπορείς να το πετυχαίνεις πάντα: να βλέπεις δηλαδή αληθινά αισθήματα πάνω στη σκηνή ή να απαρνείσαι όλα τα φτιασιδία και τα στολιδία για να βγάλεις ένα αυθεντικό αίκοστούμι. Νομίζω πως με αυτό το συναισθημα έγραψε και αυτό το βιβλίο: «Σαν τα πολυκαιρισμένα ρούχα έβγαλε τις παλιές αξίες του στο φως για να τις αερίσει. Κάποιες, φαγωμένες από το

σκόρο, έπρεπε σίγουρα να πεταχτούν κι ας τις φύλαγε μian ολόκληρη ζωή. Αλλες, πάλι, σκέφτηκε να τις χαρίσει στους παραπληγμένους που μάλλον δεν αντέχουμε το κρύο. Κράτησε μόνο τη λευκή φανέλα της απλότητας, που είχε να φορέσει από παιδί, και στάθηκε γυμνός στον Ηλιο.»

Κάποτε ο Ελιοτ είχε γράψει πως «δεν είναι η ποίηση που προέχει», η ποίηση γι' αυτόν δεν ήταν αυτοσκοπός αλλά οδός. Τη δική του οδό προς τα γράμματα φέρεται να ανοίξει ο Δημήτρης Καταλειφός και ευχόμαστε ολόψυχα να μην την κλείσει επιστρέφοντας στη σκηνή. Όταν γράφω για ποιητικές συλλογές, συχνά έχω στο μυαλό μου εκείνο το παλιό ρητό: «Αν θέλεις να εκνευρίσεις έναν ποιητή, εξήγησε την ποίησή του». Και είναι επίσης αλήθεια πως η συγκίνηση που λαμβάνει ο αναγνώστης διαβάζοντας ποιήματα είναι εντελώς προσωπική υπόθεση. Αλλά στην περίπτωση των «Συμπληγάδων Γενεθλίων» χαιρόμαι που η τόσο επίπονη συγκυρία της πανδημίας άνοιξε το σφαιρισμένο παράθυρο της δημιουργίας και επέτρεψε από μια ταπεινή ρωγή να ξεπηδήσει ατόφια λυτρωτική ποίηση.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΤΑΛΕΙΦΟΣ
Συμπληγάδες γενεθλίων
Εκδόσεις Πατάκης

Στα εξήντα πέντε κείμενα ποιητικής πρόζας που περιλαμβάνονται στο βιβλίο, ο Δ. Καταλειφός βουτάει βαθιά στη μνήμη και ανασύρει αναμνήσεις που συμπληρώνονται με σκέψεις μέσα στο ζοφερό παρόν της πανδημίας και του εγκλεισμού που ζήσαμε και ίσως ζήσουμε στο μέλλον. Η εσωτερικότητα της ποιήσής του, που διατρέχει ολόκληρη τη συλλογή και δίνει όλα τα επιμέρους στοιχεία της σε μια αδιαίρετη ποιητική δημιουργία, μας μιλά σιγανά, μονολογεί ψιθυρίζοντας